

Atenció a la diversitat

Atenció a la diversitat

PROTOCOL D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

Resposta educativa inclusiva i atenció a les necessitats de tot l'alumnat

1. OBJECTE I FINALITAT

Aquest protocol estableix el procediment general del centre per prevenir i detectar barreres per a l'aprenentatge; identificar necessitats, capacitats i potencialitats; planificar la resposta educativa; coordinar els professionals i les famílies; i revisar l'eficàcia de les mesures adoptades.

L'atenció a la diversitat s'entén com una responsabilitat ordinària de tot el col·legi i no únicament com una intervenció adreçada a l'alumnat amb diagnòstic o amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE). La resposta s'organitzarà des d'un enfocament inclusiu, preventiu, personalitzat i basat en el Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA).

Els objectius que es persegueixen són els següents:

- Garantir l'accés, la presència, la participació, l'aprenentatge i el benestar de tot l'alumnat.
- Detectar de manera primerenca les barreres i necessitats educatives, evitant demores innecessàries en la intervenció.
- Prioritzar les mesures dins l'aula ordinària i del context habitual, sempre que permetin una resposta adequada.
- Ajustar progressivament la intensitat dels suports segons la necessitat observada i la resposta de l'alumne.
- Assegurar la coordinació entre l'equip docent, la tutoria, el Departament d'Orientació, la Direcció, la família i, quan escaigui, els serveis externs.
- Documentar, avaluar i revisar les mesures per mantenir, modificar o retirar els suports en funció de la seva eficàcia.

2. ÀMBIT D'APLICACIÓ

Aquest protocol és d'aplicació a tot l'alumnat escolaritzat al centre i a totes les etapes que imparteix el col·legi. S'activa tant davant necessitats permanents com temporals, dificultats d'aprenentatge o de participació, altes capacitats, incorporació tardana, desconeixement de les llengües d'aprenentatge, vulnerabilitat socioeducativa, condicions personals o d'història escolar, necessitats educatives especials o altres circumstàncies que requereixin ajustos educatius.

3. MARC NORMATIU I TÈCNIC DE REFERÈNCIA

Aquest protocol es fonamenta especialment en la LOE, modificada per la LOMLOE; la Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears; els decrets curriculars vigents de les etapes que imparteix el centre; i la normativa autonòmica sobre educació inclusiva, orientació i atenció a la diversitat.

Com a referència tècnica principal s'adopta la Resolució de la Direcció General competent en atenció a la diversitat que regula les mesures i els suports per a l'atenció educativa inclusiva i els documents que se'n deriven. Aquesta organitza la resposta en mesures i suports universals, addicionals i intensius. També es pren com a referència el Decret 39/2011, de 29 d'abril, tenint present que el seu àmbit propi són els centres no universitaris sostinguts amb fons públics.

4. PRINCIPIS D'ACTUACIÓ

Principi	Aplicació al centre
Inclusió i equitat	La resposta es dissenya per eliminar barreres i afavorir que l'alumne aprengui i participi amb el seu grup i als espais ordinaris.
Prevenició i detecció primerenca	No s'espera a disposar d'un diagnòstic extern per iniciar mesures educatives proporcionades a les necessitats observades.
DUA	La programació ofereix diferents formes d'implicació, de representació de la informació i d'acció/expressió.
Personalització	Les mesures s'ajusten a les necessitats, capacitats, potencialitats i context de l'alumne, no només a una etiqueta diagnòstica.
Coresponsabilitat	L'equip docent és responsable de la resposta educativa; Orientació assessora i coordina els processos especialitzats.
Participació familiar	La família és informada i escoltada en les decisions rellevants i participa en el seguiment.
Avaluació contínua	Les mesures es mantenen només mentre són necessàries i eficaces; es revisen periòdicament.

5. ORGANITZACIÓ DE LA RESPOSTA EDUCATIVA

La resposta s'organitza de menor a major intensitat. L'adopció de mesures addicionals o intensives no implica abandonar les universals: aquestes continuen constituint la base de la resposta educativa.

5.1. Mesures i suports universals

Són actuacions adreçades a tot l'alumnat, de caràcter preventiu i proactiu. Les dissenya i aplica l'equip docent, amb l'assessorament d'Orientació quan sigui necessari i la coordinació de l'equip directiu. S'han d'integrar en la planificació del centre i de l'aula.

- Programació basada en el DUA i metodologies flexibles.
- Diversitat de formes de presentar la informació i de demostrar l'aprenentatge.
- Organització flexible d'espais, temps, agrupaments i recursos.
- Avaluació contínua i variada.
- Acció tutorial, convivència, educació emocional i prevenció de dificultats.
- Suports ordinaris, reforç dins l'aula, aprenentatge cooperatiu i ensenyament multinivell.
- Accessibilitat física, sensorial, comunicativa, cognitiva i digital.

5.2. Mesures i suports addicionals

S'apliquen quan les mesures universals no són suficients i l'alumne necessita, de manera flexible, focalitzada o temporal, una resposta més personalitzada. Poden incloure adaptacions no significatives, suports específics, reforç planificat, ajustos metodològics o d'avaluació, programes concrets i recursos personals o materials addicionals.

Les adaptacions curriculars no significatives no modifiquen el grau d'assoliment dels criteris d'avaluació ni de les competències específiques. L'equip docent ha de concretar què es modifica, durant quant de temps, qui ho aplica i com se'n comprovarà l'eficàcia.

5.3. Mesures i suports intensius

Són actuacions extraordinàries, d'alta intensitat i ajustades a la singularitat de l'alumne, quan les mesures universals i addicionals han resultat insuficients. Poden requerir recursos especialitzats, programes individualitzats i, quan escaigui d'acord amb la normativa aplicable, adaptacions curriculars significatives (ACS).

Les ACS modifiquen substancialment elements curriculars i requereixen una valoració psicopedagògica prèvia. Mai no s'aplicaran per decisió aïllada d'un professor ni s'utilitzaran com una simple reducció de continguts sense justificació i planificació individualitzada.

6. PROCEDIMENT GENERAL DE DETECCIÓ I INTERVENCIÓ

El circuit següent guiarà el procediment que ha de seguir el col·legi. L'existència d'un informe clínic o d'un diagnòstic extern pot aportar informació rellevant, però no substitueix la valoració educativa del funcionament de l'alumne en el context escolar ni determina per si sola una mesura concreta.

Fase	Actuació	Responsabl e principal	Registre
1. Detecció	Observar barreres, dificultats, canvis rellevants o capacitats/potencialitats que requereixin ajust. Recollir evidències acadèmiques, funcionals, socials i emocionals.	Professorat / tutor	Observacions i evidències d'aula.
2. Mesures universals	Aplicar ajustos ordinaris i accessibles a l'aula; concretar l'objectiu i el període d'observació.	Equip docent	Programació / acta.
3. Posada en comú	El tutor recopila informació de les diferents àrees i contrasta si la dificultat és puntual, generalitzada o contextual.	Tutor	Fitxa interna de detecció.
4. Informació a la família	Compartir observacions, recollir informació del context familiar i acordar les primeres actuacions.	Tutor	Acta o registre d'entrevista.
5. Sol·licitud d'assessorament	Si la necessitat persisteix o és significativa, traslladar la demanda al Departament d'Orientació amb les mesures ja aplicades i el seu resultat.	Tutor / equip docent	Observacions de l'orientador.
6. Valoració educativa	Analitzar barreres, necessitats, capacitats, potencialitats i resposta a les mesures. Decidir si n'hi ha prou amb ajustos addicionals o si escau una avaluació psicopedagògica/social.	Orientació + equip docent	Informe/registre de valoració.
7. Planificació	Concretar mesures, suports, responsables, freqüència, indicadors de progrés i data de revisió. Per a NESE, utilitzar el document individual que sigui aplicable.	Equip docent coordinat pel tutor	Pla individual / PEP quan escaigui.
8. Aplicació	Desenvolupar les mesures a l'aula i en altres contextos, coordinant els suports.	Professorat i Orientació	PEP
9. Seguiment	Valorar l'eficàcia, el progrés, la participació i el benestar. Mantenir, intensificar, modificar o retirar mesures.	Equip docent + Orientació	Seguiment.
10. Revisió final	A final de curs, deixar constància de les mesures eficaces, les necessitats pendents i la proposta per al curs següent.	Tutor / equip docent	Informe final / traspàs.

7. CRITERIS PER SOL·LICITAR LA INTERVENCIÓ DEL DEPARTAMENT D'ORIENTACIÓ

La intervenció d'Orientació se sol·licitarà quan, després d'aplicar mesures universals raonables, persisteixin dificultats significatives; quan des de l'inici hi hagi indicadors d'especial intensitat; quan se sospiti una NEAE; quan es plantegin mesures que requereixin una valoració especialitzada; o quan sigui necessari coordinar serveis externs.

- Desfasament o dificultat persistent en aprenentatges bàsics que no millora amb ajustos ordinaris.

- Barreres significatives en comunicació, llenguatge, atenció, autoregulació, conducta, autonomia, mobilitat, accés sensorial o participació social.
- Rendiment, ritme o potencial clarament superiors que facin necessari enriquir o flexibilitzar la resposta.
- Situacions d'incorporació tardana, desconeixement rellevant de les llengües d'aprenentatge o vulnerabilitat socioeducativa que afectin el progrés.
- Condicions de salut, història escolar o circumstàncies personals amb repercussió educativa.
- Necessitat de valorar adaptacions curriculars significatives, suports intensius o canvis rellevants en la resposta educativa.

Davant indicadors greus de risc per a la integritat, la protecció o el benestar del menor, s'aplicarà a més el protocol específic corresponent, sense esperar a completar aquest circuit ordinari.

6. PROCEDIMENT GENERAL DE DETECCIÓ I INTERVENCIÓ

8. AVALUACIÓ PSICOPEDAGÒGICA I SOCIAL

Quan la informació disponible no sigui suficient per determinar la resposta educativa, Orientació podrà fer una avaluació psicopedagògica i social dins l'àmbit de les seves competències. Aquesta avaluació és un procés contextual: integra informació de l'alumne, del procés d'ensenyament-aprenentatge, de l'aula, del centre i del context sociofamiliar, i té com a finalitat identificar barreres i orientar mesures i suports.

La família serà informada del procés i de les seves conclusions. Els informes clínics, sanitaris o privats aportats per la família es consideraran informació complementària rellevant, però la decisió educativa correspon als professionals competents del centre.

9. ALUMNAT AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU (NEAE)

A efectes de planificació educativa, es tindran en compte les categories següents:

- necessitats educatives especials;
- retard maduratiu;
- trastorns del desenvolupament del llenguatge i la comunicació;
- trastorns d'atenció o d'aprenentatge;
- altes capacitats intel·lectuals;
- vulnerabilitat socioeducativa;
- desconeixement greu de la llengua d'aprenentatge;
- incorporació tardana al sistema educatiu;
- i condicions personals o d'història escolar.

La categoria NEAE no defineix l'alumne. La planificació es farà a partir del seu funcionament real, les barreres del context, les seves fortaleeses, necessitats i potencialitats, i la intensitat dels suports que necessiti.

10. PLA EDUCATIU PERSONALITZAT I DOCUMENTACIÓ INDIVIDUAL

Per a l'alumnat amb NEAE s'elaborarà un document individual de planificació equivalent al Pla Educatiu Personalitzat (PEP) previst per la Conselleria, sempre respectant el procediment i el format que siguin aplicables al nostre col·legi.

L'equip docent, coordinat pel tutor i assessorat per Orientació, serà responsable de la seva elaboració i revisió. Com a criteri intern, es revisarà almenys trimestralment, preferentment coincidint amb les sessions d'avaluació, i sempre que hi hagi canvis rellevants. La família serà informada de les mesures i de les modificacions significatives.

11. ADAPTACIONS CURRICULARS I D'AVALUACIÓ

11.1. Ajustos d'accés, metodologia i avaluació

Es podran fer ajustos en el format, els materials, la comunicació, l'espai, el temps, la metodologia, els suports tecnològics i els instruments d'avaluació sempre que mantinguin els referents curriculars que corresponguin. Els instruments d'avaluació han de ser diversos, flexibles i accessibles i han de permetre valorar de manera objectiva l'aprenentatge.

Com a referència pràctica, el Protocol d'Atenció a les DEA del col·legi ja contempla mesures com el llenguatge clar, la reducció de la còpia mecànica, la combinació de formats d'avaluació, la comprovació de la comprensió de les consignes, els suports visuals, l'ús d'eines tecnològiques i els ajustos de temps. Aquestes mesures s'han de seleccionar individualment i no s'han d'aplicar de manera automàtica a tot alumne amb una mateixa dificultat.

11.2. Adaptacions curriculars significatives

Només s'adoptaran quan compleixin els requisits normatius i després de la valoració psicopedagògica corresponent. Han d'especificar els elements curriculars modificats, els referents d'avaluació, la temporització, els suports i la revisió. La seva existència no es pot utilitzar per rebaixar una qualificació pel fet de rebre suport o adaptació.

12. FUNCIONS DELS PROFESSIONALS I DE LA FAMÍLIA

Agent	Funcions essencials
Equip directiu	Garantir l'organització inclusiva del centre, facilitar la coordinació i els recursos, vetllar pel compliment del protocol i resoldre els aspectes organitzatius.
Tutor/a	Coordinar la detecció, recollir informació, mantenir la comunicació amb la família, coordinar el pla individual i promoure el seguiment de l'equip docent.
Professorat	Dissenyar i aplicar mesures universals, detectar barreres, aportar evidències, aplicar les mesures acordades i avaluar-ne l'eficàcia.
Departament d'Orientació	Assessorar el professorat, liderar la valoració especialitzada, fer l'avaluació psicopedagògica/social quan escaigui, orientar mesures i coordinar serveis especialitzats.
Professionals de suport	Aplicar els suports de manera coordinada amb l'aula i aportar informació sobre l'evolució i la funcionalitat de les mesures.
Família / tutors legals	Aportar informació rellevant, participar en entrevistes i en el seguiment, conèixer les mesures i col·laborar en objectius compartits sense assumir funcions docents que corresponen al centre.
Alumne/a	Participar progressivament, segons l'edat i la maduresa, en la identificació de barreres, l'establiment de metes i la valoració dels suports que li resulten útils.

13. COORDINACIÓ AMB SERVEIS EXTERNS

Quan hi hagi necessitats que requereixin una intervenció sanitària, social, terapèutica o educativa especialitzada, el Departament d'Orientació coordinarà, amb la participació de la família i respectant la normativa de protecció de dades, l'intercanvi de la informació estrictament necessària. Per això sol·licitarem la signatura de la nostra autorització "Consentiment d'informació a tercers".

Els informes externs no es traslladaran íntegrament a tot el professorat. Orientació comunicarà a l'equip docent les conclusions i orientacions educatives necessàries per a la intervenció.

14. CONFIDENCIALITAT I PROTECCIÓ DE DADES

La documentació sobre necessitats educatives, salut, avaluacions psicopedagògiques i circumstàncies familiars tindrà un accés restringit als professionals que l'hagin de conèixer per exercir les seves funcions. S'aplicaran els principis de minimització de dades, confidencialitat, custòdia segura i comunicació per canals autoritzats. A les reunions d'equip es compartirà únicament la informació pertinent per a la resposta educativa. Els informes es guardaran sota clau al fitxer del Departament d'Orientació o, en cas de disposar-ne en format digital, en una carpeta amb el nom de l'infant al Drive del Departament d'Orientació.

15. SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PROTOCOL

El Departament d'Orientació revisarà anualment l'aplicació del protocol i proposarà les modificacions necessàries. Es valoraran, entre altres aspectes, la detecció primerenca, el temps de resposta, la participació familiar, la coordinació entre professionals, l'eficàcia de les mesures, la continuïtat entre cursos i l'adequació a la normativa vigent.

17. DOCUMENTS INTERNS RECOMANATS

Per facilitar una aplicació homogènia, el col·legi disposarà d'un "Registre de mesures universals aplicades i valoració de resultats".

CONTROL DE MODIFICACIONS

Revisió	Modificació	Data
0	Edició inicial del Protocol general d'Atenció a la Diversitat, adaptat al marc d'educació inclusiva de les Illes Balears.	21/09/2026